

Zäher deutscher Widerstand vereitelt sowjetische Durchbruchversuche

**209 Sowjetpanzer und 155 Flugzeuge in 2 Tagen vernichtet
Starke Regengüsse verhinderten grössere Kampftätigkeit
an der süditalienischen Front**

Aus dem Führerhauptquartier, 29. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Kubanbrückenkopf blieben starke Aufklärungsvorstöße der Sowjets erfolglos.

Im Kampfraum von Saporoschje standen unsere Truppen auch gestern in schweren, aber erfolgreichen Abwehrkämpfen. Vorübergehend verlorengegangenes Gelände wurde durch Gegenangriffe zurückerobert.

Neue Versuche des Feindes, an einigen Stellen des mittleren Dnjepr auf dem westlichen Ufer Boden zu gewinnen, scheiterten.

Im mittleren Frontabschnitt griffen die Sowjets trotz Wetterverschlechterung weiter an. Zäher Widerstand unserer Truppen und energische Gegenangriffe brachten die feindlichen Angriffe zum Stehen. Einzelne Einbrüche wurden abgelehnt.

In der Zeit vom 26. bis 28. September wurden an der Ostfront 209 Sowjetpanzer und 155 Flugzeuge vernichtet.

Deutsche Flakartillerie schoss von 6 Sowjetbomben, die die rumänische Hafenstadt Konstanza anzugreifen versuchten, 4 ab.

Anhaltender Regen verhinderte an der süditalienischen Front grössere Kampfhandlungen. Die eigenen Bewegungen nahmen trotz starken Wegeschwierigkeiten den vorgesehenen Verlauf.

In der vergangenen Nacht flogen einzelne feindliche Flugzeuge in das westliche Reichsgebiet ein. Durch Abwurf einiger Bomben entstand nur unwesentlicher Gebäudeschaden. Die Zahl der bei den feindlichen Luftangriffen am 27. September und in der Nacht vom 27. auf den 28. September abgeschossenen Flugzeuge hat sich auf 65 erhöht.

Žilav nemški odpor preprečuje vse sovjetske vdorne poskuse

**209 sovjetskih oklepnikov in 155 letal uničenih v 2 dneh
Močni nalivi so ovirali večje bojne nastope v južni Italiji**

Iz Führerjevega glavnega štaba, 28. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo ob-
javlja:

Na kubanskem predmestju so bili močni ogledni sunki Sovjetov brezuspešni. Na bojnem področju pri Zaporozju so bile naše čete tudi večer v hudih, toda uspešnih obrambnih bojih. Začasno izgubljeno ozemlje je bilo v protinapadih spet osvojeno.

Novi poskusi sovražnika, da bi na nekaterih mestih srednjega Dnjepra dobil tla na zahodnem bregu, so se izjalovili.

Na srednjem odseku bojišča so Sovjeti kljub poslabšanju vremena napadali dalje. Žilav odpor naših čet in krepki protinapadi so ustavili sovražne napade. Posamezni vdori so bili zaježeni.

V času od 26. do 28. septembra je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 209 sovjetskih oklepnikov in 155 letal.

Nemško protiletalsko topništvo je sestrelilo 4 izmed šestih sovjetskih bombnikov, ki so poskušali napasti romunsko pristaniško mesto Konstanca.

Trajen dež je oviral večje bojne akcije na južnitalijanskem bojišču. Lastni premiki potekajo kljub velikim težavam zaradi potov, kakor je predvideno.

Preteklo noč so posamezna sovražna letala priletela nad zahodno državno ozemlje. Zaradi nekaterih odvrženih bomb je nastala samo nebitvena škoda na poslopih. Število sestreljenih letal na dan 27. septembra in v noči od 27. na 28. september se je povišalo na 65.

LA TENACE RESISTENZA TEDESCA ARRESTA TUTTI I TENTATIVI NEMICI

Dal Quartier generale del Führer, 29 settembre. Il Comando supremo tedesco comunica:

Sulla testa di ponte del Cuban sono falliti forti attacchi esplorativi nemici.

Nella zona di combattimento di Saporoschje, le nostre truppe sostenevano anche ieri gravi combattimenti difensivi ma pieni di successo. Il territorio provvisoriamente perduto fu riconquistato in contrattacchi.

Nuovi tentativi nemici di prendere posizione in certi punti del Dnipro centrale sulla sponda occidentale, sono falliti.

Malgrado il tempo peggiorato, i sovietici continuavano ad attaccare nel settore centrale del fronte. La tenace resistenza delle nostre truppe e l'energico contrattacco arrestavano gli attacchi nemici. Singole infiltrazioni venivano arginate.

Dal 26 al 28 settembre venivano annientati sul fronte orientale 209 carri armati sovietici e 155 aerei.

L'artiglieria contraerea tedesca abbatté 4 dei 6 bombardieri sovietici che tentavano di attaccare la città portuale di Costanza.

Sul fronte sud-italiano grandi azioni belliche venivano impedito dalla pioggia costante. Malgrado le grandi difficoltà delle comunicazioni stradali, i nostri movimenti proseguono secondo il piano prestabilito.

La notte scorsa singoli apparecchi nemici sorvolavano il territorio occidentale del Reich. Il getto di singole bombe causava danni insignificanti su edifici. Il numero degli apparecchi abbattuti durante gli attacchi aerei nemici il giorno 27 settembre e la notte dal 27 al 28 settembre saliva a 65 aerei.

Važne spremembe v vodstvu ameriške zunanje politike in vojnega gospodarstva

Lizbona, 30. sept. DNB. Boj ameriškega zunanjega ministra Hulla proti častihlepemu njegovemu namestniku Wellesu in proti preveč samostojnim vojnim uradom ameriške vlade, je zdaj privedel do pomembnih sprememb v ameriskem zunanjem ministertvu. Predsednik Roosevelt je Wellesa kot namestnika zunanjega ministra žrtvoval, kar je zunanji minister Hull zahteval, da ga odpuste. Hullu je bilo treba ustreči, ker bo igral veliko vlogo pri volilni propagandi za Roosevelta v južnih zveznih državah.

Dosedanji nadzornik nad izvajanjem zakona o posojanju in dajanju v najem Stettinius je odslej podrejen zunanjemu ministru in je dobil mesto državnega tajnika. Stettinius ni poklicni diplomat kakor Welles, temveč prihaja iz velike industrije. Star je komaj 32 let, a je že pred petimi leti imel važno mesto predsednika ameriških združenih kmetov. To je podjetje, ki je tečaj njegovih delnic na newyorški borzi že leta in leta zanesljivo merilo za stanje ameriškega zasebnega gospodarstva. Delnice tega podjetja so tako važne, da njihovo ime nista bila borznih brizpisnih strojih ne le krajšajo, temveč ga zaznamujejo zgolj s črko X, okrajšava, kakor je ni deležno nobeno drugo svetovno veliko podjetje.

Ko je Roosevelt leta 1939. videl, da njegova vojna dozoreva, in je začel misliti na mogočno oborožitev, je poklical Stettinusa za voditelja preskrbe s surovinami za ameriško težko industrijo. To je bil zelo pomemben načrt, kakaj Stettinius je užival pri težki industriji veliko zaupanje. Toda niti ameriška zbornica, niti javno mnenje se nista bila zrela za ta nenadni prehod v totalno oboroževanje in Stettinius je moral izginiti. Zamenjal ga je Knudsen, ki je naloge izpolnjeval v znatno zmanjšanem obsegu, pa mu je že to kmalu splohtelo.

Ko je bil Roosevelt novembra 1940 izvoljen za predsednika, je tvegaj poskus z zakonom o posojanju in dajanju v najem. Vodstvo je zaupal Harryju Hopkinsu, možu, kateremu pravijo v Ameriki »človek, ki zna reči samo da«. Hopkins tudi res ne zna drugega in zaradi tega so za izvedbo ogromne naloge, kakršno pomeni razdeljevanje surovin, poklicali spet Stettinusa. Sele potem se je tudi posrečilo brez bistvenih pripomb zbornice izvesti oborožitveni načrt, ki poše vsako leto 10 milijard dolarjev.

Ce so Stettinusa zdaj vključili v ameriško zunanje ministertvo, se bo najbrž moral baviti s povojnimi gospodarskimi vprašanji. Hull bo obdržal politično vodstvo svojega urada. Ni se mu pa posrečilo, da bi bil dobil pod svojo oblast tudi voditelje ostalih političnih vojnih uradov. Niso mu dali niti drugega državnega tajnika in tudi ne novih podtajnikov. Nasprotno. Roosevelt je iz treh ameriških vojnih uradov: posojanje in dajanje v najem, vojna ter podpora tujih narodov ustanovil nov vrhovni urad, ki ga je podredil Leonu Crowleju ter ga priključil naravnost predsedništvu republike. Od voditeljev poprejšnjih treh samostojnih vojnih uradov je ostal samo Jud Herbert Lehman, bivši guverner v New Yorku, ki je preskrbel denar za številne Rooseveltove boje v zvezni državi New York. Lehman se ni hotel predrediti Hullu in je zaradi tega postal Rooseveltov poseben sodelavec. Verjetno je, da bo Lehman imenovan za svetovnega ravnatelja nove podpomo organizacije za tuje narode, kadar se bodo zavezniške vlade sporazumele o tem.

Vlada maršala Badoglia je prosila Angleže in Amerikance, da bi ji vrnilli nekaj prejšnjih italijanskih ozemelj v severni in vzhodni Afriki. Prošnja je bila odklopnjena.

Pomen Ukrajine za evropsko prehranjevalno gospodarstvo

Berlin, 29. sept. n. Evropska celina bo imela letos žetev, katere prinos lahko že sedaj označimo za nadpovprečen. Iz nekatere dežel poročajo celo o rekordnem pridelku. Nasprotnik, ki je od začetka vojne pozorno zasledoval razvoj evropske in nemške prehrane in zmerom upal, da bo na tem področju iztaknil podlago za pričakovano odločitev, je začel sedaj govoriti o »zadosti dobri letini«, pač pa potem poskuša to, za zaveznike načrte ne preveč razveseljivo ugotovitev, omiliti s silno otročjo in docela neutemeljenim zatrdilom, da je bila tudi l. 1918. v Nemčiji zadovoljiva letina.

Ceprav je treba priznati, da je bilo tokrat vreme evropskim kmetom zares naklonjeno, vendar ni mogoče reči, da so plovci zemlje padali kar sami v naročje. Treba je celo reči, da so silni nemški napori, da bi celini stopnjema priborili prehranbeno neodvisnost, tudi sedaj trčili ob najrazličnejše zapreke, katere so rešili in premagali s tem, da so evropsko kmetovalstvo pritegnili v okvir trdega zakona totalne vojne. Vrh tega je treba stalno imeti pred oči, da je bil v času, ko je Nemčija izbojevala že marsikatero izdelovalno bitko, večji del drugih dežel ostal še vedno odvisen od uvoza, česar ni bilo moči odpraviti že noč. Tla in podnebje sta zares naravni podlagi slehernega kmetovanja, vendar so storitve vsake države odvisne od zemeljskega ustroja, od plemena in razumnosti ter tudi tehnične oskrbe njenih kmetovalcev. Velika je razlika, ako navajajo daneska žilvorjeca ali bajtarja v generalnem guberniju, južnofrancoskega veleposelnika ali pa srednjega kmeta na romunski zemlji k temu, da bi pridelal več. Zmerom je treba pri sestavljanju načrtov upoštevati do najmanjšje podrobnosti vse krajevne posebnosti, ki leže tukaj v kmečkem izročilu, tam v pokrajinskih posebnostih, drugje pa spet v podedovanih preprostem pridelovalnem načinu.

Ako so na prehranbeni konferenci v Hot Springsu zastopali mišljenje, naj bi v bodočem gospodarskem redu živila pridelovalne tiste dežele, kjer žita najlepše pa tudi najceneje uspevajo, potem se pred Evropo kaže čisto svobodnjaška zamisel o pridelovalnih silah, katere so zastopali že angleški gospodarski klasiki.

Splošna pomočnikov kmetijske pridelave je potrebna ne le zato, ker te pridelovalne sile v nekaterih narodih še niso izčrpane, temveč zato, ker zahteva tudi varnost celine, da se iz lastnega prostora izprajo vse za življenje potrebne stvarne dobrine. Zato zahteva evropska skupnost — kakor ej pred kratkim v Budimpešti na zborovanju madžarske trgovske zbornice pravilno povedal dr. Clodius — da se s celine ne prodaja prav nič, za kar se dobe kupei v Evropi, in da se onstran morij ne kupuje nič, kar Evropa sama ponuja.

Razvoj zadnjih let nam je pokazal, da za kmetovalca politika ni ostala zgolj papirni načrt, temveč resnična stvarnost. Danes v Evropi skoraj ni države, ki se ne bi bila spomnila na svoje lastne sile. Prav zadnje dni se je jasno videlo, koliko se je med tem časom naredilo. Od povsod zlasti poročajo, da se je močno dvignil donos z žitom posejane hektarja, ki je pred vojno nihal med 10 do 30 stoti. Povečali so obseg orne zemlje, spremenili obdelavo, uporabljali boljše semena in začeli pri oranju uporabljati več gnoj. Marsikatero deželo, kakor na pr. Belgija in Holandija, sta postali danes v visoki meri sarkavirni. Francija, ki je zaradi izgube Afrike in drugih posestev izgubila velike dobaviteljnice, živi danes skoraj izključno le od lastnih pridelkov. Tudi v Skandinaviji so bile izkoriščene vse možnosti za lastno prehrano. Vrh tega se je tudi posrečilo za Evropo pridobiti izredno rodovitne kraje na vzhodu. Na jugovzhodu Evrope so takoj spoznali,

kakšne možnosti jim nudi in povečuje gospodarska politika, ki razširja podlago za pridelovanje. Tukaj so zaradi pametne prilagoditve potrebam srednjeevropskega trgovskega družabnika zlasti po izbruhu vojne z večjo naglico prehajali k preosnovi kmetijske pridelave, ki je privedla kmetijstvo soudeleženih držav in njihovih množic, zlasti v kakovostnem pogledu, do stopnje, katero bi pred desetimi leti smatrali za docela nemogočo.

To velja zlasti za industrijsko pridelavo in poplemenitev cele vrste kmetijskih in vrtnarskih pridelkov, ki veljajo danes v vsaj Evropi za prve prave specialitete.

Cisto naravno je, da poleg velikega vprašanja o evropski samopreskrbi vprašanja ustroja sedanje in bodoče evropske gospodarske skupnosti še niso bila deležna tiste pozornosti, kakor bi jo sicer zaslužila. Ceprav je brez dvoma neprimerno, da bi v času, ko se morajo vse stvarne in duhovne sile osredotočiti na končni cilj zmage, razpravljali o rečeh, za katere so zdi, da jim bo treba v povojnem času posvetiti vso pozornost, je vendar treba po drugi strani zasledovati nasprotinovo načrtno agitacijo, ki izkorišča v svoje namene to ali ono začasno rošitev v sklopu celinskega gospodarstva.

Eno najbolj obravnavanih vprašanj te vrste je vpliv ogromne pridelovalne sile Ukrajine na smer pridelave in na zmogljivost južneevropskih držav. Ako bi se nekdo, tako trdijo, uveljavilo vse neizmerne pridelovalne zmogljivosti Ukrajine glede žita in drugih poljskih pridelkov, potem bi se položaj v južneevropskih državah prejel ali slej tak poslalsal, da bi bila kriza, v kateri so se znašle v letih 1928—1933, v primeru z novo krizo brezpomembnem dogodje. Takšno zatrdjevanje je absolutno in relativno napačno. Brez ozira na to, da Nemčija nikdar ne more zametati izbire pomožnih kmetijskih pridelovalnih sil, ki jih je prav ona zadnje desetletje silila k ojačitvi dela, lahko rešemo, da je neutemeljena sleherni bojazen, da bi v Evropi neprimerno nastopila prevelika pridelovalna kmetijskih pridelkov.

Iz prejšnjak, ki jih je dr. Hickmann razložil v »Übersee-Post«, se vidi, da je Evropa pred vojno pridelala le toliko, da je zadostila le 80.5% svojih potreb. Ako bi hoteli nadomestiti ta primanjkljaj, katerega čuti celina pri tistih pridelkih, zaradi katerih bi utegnilo priti do tekmovanja med Ukrajino in Balkanom, potem je treba upoštevati, da Evropa v veliko večji meri potrebuje rastlinskih pridelkov kakor mesa in da so južneevropske države zmogljive izvažati le rastlinske pridelke. Kar se tiče pšenice, koruze, tobaka, volne, bombaža, riža, kož in masloč je morala Evropa ves svoj primanjkljaj večinoma pokrivati z uvozom iz čezmorskih držav. Ako vzamemo v poštev prej navedeno ugotovitev dr. Clodiusa, da se posled ne bo smelo nvažati iz čezmorskih držav nič več, kar Evropa sama nudi, potem se razbilitjo v nič tudi skrb Balkana, čigar žitarstvo je že dolga leta v glavnem služilo nasičevanju evropskega celinskega tržišča.

Za Balkan pa se možnosti še povečujejo, ako pristojemo tudi britanske otoke k evropski gospodarski bilanci. Potem se v vseh primerih dobi visok uvozni presešek celotne Evrope, ki so ga doslej krili večinoma s prometom z drugimi celinami. Ako pa tudi pomislimo, da bo po končani vojni prišlo do povprševanja po živilih, kakor ga še ni bilo, potem bodo potrebni vsi napori Južne Evrope in Ukrajine, da bi mogli Evropi dobaviti neznanške količine kmetijskih pridelkov.

Končno pa sploh ne more biti govora o tem, da bi Ukrajina mogla kdaj tekmovali

Balkanu že zaradi tega, kar bo izšla Evropa iz vojne kot gospodarska enota, v kateri se bodo različni interesi morali izravnavati v tistem duhu, ki je omogočil nastanek delovne skupnosti evropskih narodov v času žrtve in poniankanja.
(Dr. H. W. Krugmann.)

Karel Capek

Zakaj nisem komunist?

Rekel sem že, da resnična beda ni nastala, temveč je nesreča. Morete spreminiti družabni red, nikdar pa ne boste mogli preprečiti, da bi človeka ne zadela nesreča, da ne bo zlole, da ne bo lačen in prezebl, da ne bo potreben pomoči. Naredi kar koli hočeš, nesreče človeku ne prinaša socialni, temveč moralni red! Jezik komunizma je zelo trd in ne govori o kreposti sjažaja, o vrlinah poštenosti, pomoči in človeške vzajemnosti; odkrito izjavlja, da ni sentimentalni. Prav to se mi zdi najbolj zopno in odurno, ker ni sentimentalni, zakaj jaz sem sentimentalni kot kakšna sluzkina, kot vsak vbedake in kot vsak dojenček človek; samo ropar in demagog nista sentimentalni! Brez sentimentalnih razlogov ne boš dal bližnjemu niti čaše vode; razumski razlogi te ne bodo pripravili do tega, da bi dvignil človeka, ki mu je spodsnilo.

Zdaj pa še vprašanje nasilja! Nisem stara devica, ki bi se ustrašila besede »nasilje«. Priznam, da bi včasih rad pretepel človeka, ki navaja slabe dokaze ali laže; na žalost tega ne morem storiti, ker sem šibkejši od njega ali pa je on tako šibek, da se ne more braniti. Kakor torej vidite, nisem pretepec. Vendar pa kadar bi državljan zahteval, da bi obehali proletarce, bi takoj tekel pomagat onim, katere obseajo. Dostojen človek ne more držati s onim, ki ima polna usta groženj. Človek zahteva streljanje in obešanje, razdira človeško družbo ne s socialno revolucijo, temveč z rušenjem naravne in preproste poštenosti.

O meni trdijo, da sem »relativist«: zaradi posebne in precej težke razumske napake, ker želim in hočem vse pravilno razumeti; brskam po vseh znanostih in po vseh literaturah tja do zamorskih pravljic ter objavljam z mistično radostjo ugotovitve, da se more človek z malo potrpežljivosti in resnično ljubeznosti sporazumeti z vsemi ljudmi kakršne koli kože ali vere.

Obstoji nekakšna skuzna človeška logika in skupke vzajemnih človeških vrlin, kakor so ljubezen, humor, tek, optimizem in še mnogo drugih važnih stvari, ki brez njih ni mogoče živeti. Pri vsem tem pa me grabi jeza, da se nikakor ne moremo sporazumeti s komunistom. Razumem njegove ideale, in kakor pa mi ne grejo v glavo njegovi načini! Včasih se mi zdi, kakor da govori komunist v tujem jeziku in kakor da je njegov način mišljenja podvržen drugim zakonom. Če je kak narod prepričan, da bi vsi ljudje na svetu mogli živeti med seboj v bratski slogi, drug narod pa, da bi se morali med seboj požreti, je ta definicija sicer zelo silkovita, ne pa načelna; toda če komunist misli, da obešanje in streljanje ljudi v do- točenih okolnostih ni nič bolj pomembna kot kar pa pobijanje ščurkov, potem je to nekaj, česar ne morem razumeti, pa ceprav bi mi to dokazovali v moji materiščini. Čutim strasen vti zmede in resničen strah, da se pod takimi pogoji nikoli ne bomo mogli sporazumeti.

Verujem že dandanes, da je kakih pet, šest zanesljivih moralnih in intelektualnih značilnosti, po katerih more človek človeka spoznati.

Način komunizma pa je široko zasnovan poskus za mednarodni nesporazum; t. j. poskus, da bi se človeštvo razbilo na kosce, ki bi se drug z drugim ne umeli, kosce, izmed katerih bi drug drugemu ničesar ne pomenili. Kar naj bi bilo dobro ali slabo, ne sme biti dobro drugi, kakor da ne bi bilo ne tu ne tam ljudje, enaki tako telesno kakor moralno! Privedite mi najbolj pravovernega komunisto, pa naj me ubije na mesto, vceeno upam, da se bova sporazumela z njim v nešteti zadevah, v kolikor se to ne tiče komunizma. Toda komunistem se ne razume z nasprotniki niti v tistem, kar se komunizma ne tiče. Govorite z njim o delovanju žlez, pa vam bo odgovoril, da je to buržeska znanost; prav tako obstoje buržoazna poezija, buržoazni romanizem, buržoazni humanizem itd. Silovito prepričanja, ki jo najdete pri komunistih v vsaki podrobnosti, se zdi kakor nečloveška; ne zato, ker bi prepričanje drigalo človeka tako visoko, temveč zato, ker ničesar drugega ne priznava. Ali to ni moč prepričanja, temveč je nekakšen obredni predpis in konec koncev — poklicna obrt.

Kar posebno pomilujem, so proletarci, ki so tako naravnost ločeni od ostalega razumnega sveta in jim to ni nadomeščeno z ničemer drugim kakor s slepijo nado v krato revolucije... Komunistem postavlja pregrajo med nami in med svetom; tega pa ste krivi vi, komunisti in razumniki, ki stojite s kričee barvanimi ščit med tem in vsem onim, kar je za proletarce pripravljeno kot delež za novi napadek.

Laže mi je, ko sem vsaj toliko povedal, čeprav to ni vse. Zdaj mi je, kakor da bi se bil izpovedal. Moj obračun s komunistom ni obračun načela, temveč obračun vesti. Ako bi se pa kdaj moral pripraviti z vestjo, ne pa s načeli, verujem, da ne bi bilo nemogoče priti do sporazuma; že to bi bilo mnogo!

Tako sodi Karel Capek o komunizmu.

Bodočnost Norveške po Hitlerjevi zamisli

Oslo, 30. sept. n. Državni komisar za Norveško Terboven je imel pred skupino voditeljev gibanja »Nasjonal Samling« in pred visokimi norveškimi državnimi uradniki govor, v katerem se je bavil z vojaškimi in političnimi položajem v sedanji vojni, kakor tudi s svetovno-nazorskimi vprašanji, ki tvorijo ozadje te vojne.

Izvajanja državnega komisarja so voditeljem stranke in države znova predložila, kako usodnega pomena so tudi za Norveško vprašanja, ki danes zahtevajo nujne rešitve. V svojem govoru je Terboven med drugim izpovedal, da je Führerjeva neomajna volja »po zmagovitem koncu te usodne vojne ustvariti svobodno in samostojno narodno socialistično Norveško, ki bo za evropsko skupnost opravljala samo one naloge,

katerih rešitev je za varnost Evrope neogibno potrebna, kakaj samo ta skupnost more prinesiti in zagotoviti evropsko varnost, in jo bo tudi prinesla in zagotovila.

Vesti 30. septembra

Angleški zunanji minister Eden je imel v poslanski zbornici govor, v katerem je dejal, da čaka Anglijo še dolg in trd boj. V bližnjih mesecih bo morala preživeti prav tako težke in razburilne čase, kakor jih je že.

Ravnovesje med trgovinskimi mornaricami posameznih držav je sedanja vojna docela uničila, ker je ameriška mornarica že močno presegla angleško, je povedal neki angleški pomorski strokovnjak.

Madžarska politika je premočrtna in nespremenljiva, kakor jo zahteva zvestoba k narodni časti in narodnim koristim, je govoril madžarski zun. minister ob obletnici trojne zveze, ko je navajal razloge, ki so Madžarsko privedli v zvezo.

Italijanske vojne ladje, ki so pobegnile v angleška pristanišča, bodo dobile v kratkem angleške posadke. Italijanske mornarje z njih bodo prestavili na zavezniške tovarne ladje, ki vozijo v Italijo žive in strelivo.

Newyorški škof Speltmann je po devetdnevem bivanju v Moskvi odpotoval v Anglijo.

Srbija ne pričakuje rešitve od Anglije ali od Sovjetov, temveč samo od lastne sile in volje, piše belgrajski list »Novo vreme«.

Pol milijona mož zahteva ameriški kontreadmiral Jacobs, da bi z njimi nadomestili vrzeli, ki so v ameriški mornarici nastale po zgubah na Tihem in Atlantskem oceanu.

Razglas vrhovnega komisarja

na operacijskem ozemlju Jadransko primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine.

Na podstavi odredbe Vojde nemške države z dne 10. septembra 1943 odrejam:

Clen 1. V Ljubljanski pokrajini vodi upravo po svojih navodilih šef pokrajinske uprave s sedežem v Ljubljani. V tem svojstvu ima naziv predsednika.

Clen 2. Šefa pokrajinske uprave imenujem jaz in je menl odgovoren za izvrševanje svojih nalog uporabljaje obstoječe upravne ustanove Ljubljanske pokrajine.

Clen 3. Šefa pokrajinske uprave dodelim nemškega upravnega svetovalca.

Dano v Celovcu, 20. septembra 1943.

Vrhovni komisar

RAINER,

okrožni vodja in državni namostnik.

Pesem Slovenske domobranske legije

Legionarji, domobranci svojo zemljo ljubimo.
Polja plodna, gore smeje in domove bele.
Cerkve mnoge in doline, reke bistre in pečine.
V boj, v boj, v boj! Za dom o boj, o boj!
In sovragu kletemu smrt!

Kri slovenska je zaspila, kliče v visoko nebo.
Srca mrtva govorijo: Ne pozabite nas nikdar!
Naša borba zato je sveta, dokler gruda ni oteta.
V boj, v boj...

Z nami, bratje, je pravica, z nami vsemogočni je Bog.
On nas vodi, pot je prava, ne bojimo se zaprek.
Sume nam o pozdrav šumijo in studenci žuborijo.
V boj, v boj...

Lastne vrste si pregledimo in pokonci vsi glavo.
V desni puško, v levi bakljo, in tako hitimo skozi noč.
Pest je klena, srce je oroče, narod naš umreti noče.
V boj, v boj...

Dve, tri iz lokalne kronike

V Dvofakovci ulici št. 8 stanujoči vaj. prof. Nikolaj Bubnov je večerj padel in se po glavi poškodoval. Prepeljan je bil v bolnišnico z reševalnim avtom. Zasebnica Margita Sterle, stanujoča v Gledališki ulici 16, si je pri padcu zlomila desno nogo.

Po tri dni trajajočem deževju, ko so vode precej narasle, je danes nastopilo lepo vreme. Močno je hladno. Po gorah je zapadel prvi sneg.

V okolici opazujejo ljudje še vedno drobne lastavice, ki se zbirajo za polet na jug. O selitvi pije v septembru pravi stari vremenski rek: »Če se prav zgodaj selijo ptice, hudo zimo imamo o Božiču.«

Ljubljana Koledar

Četrtek, 30. klmovca: Hieronim, spoznavalec in cerkveni učenik; Zofija, vdova; Hieronij, škof; Ursus, mučenec.

Petek, 1. vinotoka: Remigij, škof; Janes iz Dukle, spoznavalec; Maksima, mučenica.

Obvestila

Nakazila za milo in marmelado

Prehranjevalni zavod Ljubljanske pokrajine v Ljubljani poziva vse trgovce in zadrage mesta Ljubljane, da dvignejo pri Prevodu, Novi trg 4-11, nakazila za milo in marmelado potrebno za razdelitev v oktobru t. l., in to po naslednjem abecednem redu:

V četrtek, 30. sept., z začetnicami A—M. v petek, 1. oktobra, z začetnicami N—Z. Zamudniki zgube pravico do zahtevka nakazil.

— Mesečna rekolekcija ljubljanskih grahvalnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 1. oktobra. Začetek točno ob 5 popoldne. Prej običajna adonacijska ura, nato konferenca. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski grahvalniki vjudno vabljeni. — Vodstvo.

— Mestna zastavljavica z vsem področjem izjavlja, da so vsi pri njej zastavljeni ali kakor koli deponirani predmeti varno shranjeni, k tej izjavi pa pristavlja, da so vse govorice o kakih odstranitvi zlatine ali drugih dragocenosti zlobna laž ter v škodo prebivalstvu. Razen tega naj se pa prebivalstvo zaveda, da mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem jamči za vse zastavljene predmete.

— Stoodstotna podražitev tobačnih izdelkov že dne 1. oktobra so napovedali veržniki in drugi zlohotni ljudje. Z meročajnega mesta pa imamo zagotovilo, da nikdo niti ne misli na kako podražitev tobača ter naj zato prebivalstvo nikakor ne naseda veržnikom ter se ne zaklada s tobakom.

— Boni za sukanec. Obrtniki, ki rabijo sukanec, naj dvignejo oktobrske bone za nakup sukanca pri Odseku za obrtništvo v Ljubljani, Čopova 1, med uradnimi urami po sledečem vrstnem redu: A do O 1. oktobra, D do I 2. do 4. oktobra, J do K 5. do 6. oktobra, L do O 7. oktobra, P do R 8. do 9. oktobra, S do T 11. do 13. oktobra, ter U do Z 13. oktobra. Vsak naj prinese s seboj potrdilo zavoda za socialno zavarovanje o zaposlenem osebi; za one, ki še niso prijavljeni pri Odseku, pa tudi poslovne knjžice.

Državno gledališče

Drama:

Sobota, 2. oktobra, ob 16.30: »V Ljubljano je daljmo! Izven. Cene od 18 lir navzdol. Nedelja, 3. oktobra, ob 15: »Veliki mož. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Šolska sporočila

— Na uršulski gimnazij je vpisovanje od 1. do 5. oktobra. Bivše učence se vpisujejo pri svojih razrednicah, vse nove pa v ravnateljstvo pisarni vsak dan od 8 do 12. S seboj prinese zadnje šolsko spričevalo, krstni list in event. tudi potrdilo o invalidnosti ali številu otrok v družini.

Program ljubljanskega radia

dne 2. oktobra 1943:

8.30 do 9 Jutranji pozdrav — 9 do 9.30 Poročila v nemščini in slovenščini — prekinitev oddaje do 12.30 — 12.30 do 12.35 Uvod — 12.35 do 12.50 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.50 do 14 Znanja baletna glasba — 14 do 14.15 Poročila v nemščini — 14.15 do 15 Operetni zvoki — Igra Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Sijance — 15 Poročila nemškega vrhovnega poveljstva — prekinitev oddaje do 17 — 17 do 17.15 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 do 18 Zabavni koncert — prekinitev oddaje do 19 — 19 do 19.30 Koncert tenorista Draga Čudna — 19.30 do 19.50 Poročila v nemščini in slovenščini — 19.50 do 20 Medigra — 20 do 20.30 Poročila v nemščini — 20.30 do 21 Koncert Malega orkestra, vodi Stane Lesjak — 21 do 22 Glasba ob koncu tedna — 22 do 22.10 Poročila v nemščini — konec oddaje.

Staro žimo kupujemo, plačamo po kvantiteti od 30—50 lir kg. Ponudite trgovini »Oglede, Mesni trg 3 (vhod skozi vežo).

BOTRA VILA



88.

Pri teh kamnarjevih besedah se je pastirček malo zamislil, nato pa se ozrl v kamnit strop, sredi katerega je migljala zelen krog, — bil je gradski gozd — le včasih go so se veje odprle in tedaj se je prikazalo sinjmodro nebo.

Tedaj je stari kamnar pobral izločen kamen, ga v dlani potežkal in dejal:

»Skozi ta navpični rov mečem nerabno kamenje. Vidiš, takolek in zalučal ga je navpično navzgor in skozi zeleno odprtino. Zunaj je kamen moral pasti na gradsko okope ali pa v obrambne järke; mor da se je zakotalil v ostrogin grmlj ali pa pod praproti je premišljeval pastirček.



89.

Tedaj je še pastirček pobral kamen, ga potežkal, kot je prej bil videl starega kamnarja, ter ga zalučal z vso svojo mladostno močjo. In glej: tudi njegov kamen je izginil skozi zeleni krog v kamnitem stropu.

»Dobro mečeš! ga je kamnar pohvalil. Zle pa to metanje precej zamudno delo. Zlasi takrat, kadar mi kakšno hudobno zmoejo vse kamenje spet nazaj v rove! Pri tem ga je deček poštrani ošinil z radovalnim pogledom.

On pa je zamišljeno dejal: »Da, da! Hitiški in turisti pastirji so pač take navade, da na paši mečejo kamenje!«

Važno za trafikante!

Združjenje trafikantov sporoča svojim članom, da bo glavna zaloga tobaka poslaval od 1. oktobra dalje po sledečem redu: Črka A—J ima nabavni dan ponedeljek in četrtek;

Črka K—O ima nabavni dan torek in petek;

Črka P—Z ima nabavni dan sredo in soboto.

Izven določenih dni se tobak ne bo izdajal nikomur. Računi morajo biti podpisani od finančne kontrole na Poljanah. Denar naj bo pravilno zložen in vpisan po spisku. Račun naj se piše: Prvo pride tobak, cigarete po ceni od višje do nižje, nato pa cigare ravno tako.

Zaloga bo začela poslovati ob 8 zjutraj ter bo poslaval do 12. Vsak naj si še sam izračuna, koliko mu pripada za oktober. Kolikšna je ista kot za september. — Iz pisarne združjenja trafikantov.

Uspehi protiletalskih čet nemške vojske

Berlin, 28. sept. n. Poleg letalstva ima vojska tudi posebne panoge, ki se bore proti letalskim napadom. Pehoti dodeljeno protiletalsko topništvo je oskrbljeno le z lahimi protiletalskimi topovi, posebni protiletalski oddelki pa spadajo v sklop topništva in so oboroženi s težkimi protiletalskimi topovi. Obe vrsti orožja sta v dosegljivih bojih imeli pomembne uspehe zlasti pri obrambi proti sovjetskemu letalstvu. S tem sta v izdatni meri olajšali položaj svojih tovarišev na kopnem.

Samo lažji protiletalski oddelki kopenske vojske so od začetka sovražnosti pa

do 4. julija sestrelili nad 1500 sovjetskih letal. To število se je med težkimi poletnimi boji zadrževalo povprečno na 1750. V istem času so težki protiletalski oddelki in vojaški SS-oddelki zbili nadaljnjih 1435 sovjetskih letal.

K temu številu je treba pristeti tudi zadetke ostalih oddelkov vojske in celo posameznikov. Grenadirji, topničarji in celo pripadniki graditeljskih čet so s strojnimi, streljivimi samokresi in karabinkami doslej sklatili nad 1000 sovjetskih letal. Samo pripadniki kopenske vojske so doslej zbili nad 4000 sovjetskih letal.

Strelivo, strelivo...

Današnje geslo po delavnicah: »Naprej! Zmeraj moramo biti vsaj za ped pred sovražnikom!«

Pod gornjim naslovom prinaša »Volkseher Beobachter« v eni svojih zadnjih števil članek, v katerem piše naslednje: »V zgodovinskih obkoljevalnih in zasledovalnih bitkah bojnega pohoda na vzhod je sedanja vojna spremenila svoj značaj. Postala je »vojna materiala«, vojna, ki samo streliva požre vsak mesec na deset tisoče ton. Noč in dan teko doma stroji, ki predelujejo jeklo, baker, mangan in smodnik v naboje, granate in mine, da bi zadostili potrebam na bojišču. Dan in noč pa so tudi nemški iznajditelji, znanstveniki, graditelji, tehniki in inženirji na delu v svojih dvorinah za poskuse, laboratorijih in risalnicah, da bi preskrbeli nemški vojski še bolj izpopolnjeno orožje ter da bi izumili krajiš in hitrejši postopek za izdelovanje teh ali onih potrebnih stvari. Predavanje, ki ga je imel pred nedavnim prof. dr. Wolff, eden najuspešnejših nemških strokovnjakov za strelivo, pred zbranimi inženirji in zastopniki tiska, nam jasno prikazuje čudovito delavnost teh ljudi.

Nešteto zahtev

Sedanja vojna, ki požre toliko najraznovrstnejšega vojnega blaga, stopa prednje z nešteti nujnimi zahtevami. Vsak naboj mora biti predvsem tako izdelan, da kroga zanesljivo zadene. Mora imeti določeno težo, čeprav danes za njeno jedro manjka svinca. Ozirali so se na to, da kroga ni preveč krhka. Biti mora izdelana tako, da ima čim večji učinek in da prebije tudi močan oklep. Računati pa je pri izdelovanju krogel in granat treba tudi z vedno debelejšimi in odpornejšimi sovražnikovimi oklepi. Ker so letalski boji odigravajo v čedalje večjih višinah, morajo biti protiletalske krogle vedno lažje, a pri tem ne smejo izgubiti na svoji udarni sili in učinkovitosti. Vsako orožje, vsako bojišče prihaja na dan z vedno novimi zahtevami in vsem je treba po možnosti zadostiti.

Navzlic vsem težavam — čudoviti uspehi

Tega, kar je povedal prof. dr. Wolff, se pač lahko vidi, s kakšnimi težavami se je pri izdelovanju streliva treba boriti, na drugi strani pa tudi, kako sijajni uspehi so bili na tem polju doslej že doseženi. Prej se je zdelo povsem izključno, da bi bilo mogoče medenastati tulček pri nabojih zamenjati s tulcem iz kakšne navadnejše kovine. Danes v Nemčiji že izdelujejo tulce za naboje iz ogljikovega jekla. So pa prav tako dobri kakor medenastati. Našli so nadomestek tudi za svinco, ki je nekoč tvoril jedro nabojev, kakršne uporabljala pehota. Pot izstreljene krogle pa je, navzlic temu da uporabljajo namesto svinca drugo kovino, prav tako zanesljiva. Tudi baker, ki so ga prej uporabljali pri izdelovanju tulcev za granate, so zdaj že nadomestili s kaljenim železom. Z isto kovino so nadomestili potem tudi jeklo ter ga tako mnogo prihranili. Kjer je bilo le mogoče, so za jeklo poskušali nadomestek. Kakšne uspehe pa so s tem dosegli, zgornjo priloženo obrambno zmago nemškega orožja zadnje čase na vseh krajih.

Vojna ne dovoljuje sedeti na latorikah

Vojna sama pa prepoveduje, da bi počivali na teh latorikah in da bi se z dosežanimi uspehi že zadovoljili. Vojna sama poskrbi za to, da gre razvoj vedno naprej

svojo pot. Bojišče skrbi vsak dan za nova spoznanja, vedno znova stavlja tudi znanstvenemu delu nove predloge. Visoke temperature južnih dežel ter nizke temperature polarnih pokrajin je treba upoštevati. Vedno novi tanki zahtevajo čedalje učinkovitejša streliva, zakaj njihovi oklepi so vedno močnejši. Strelja našega orožja si sledijo po električnem užigu, zato to orožje zahteva posebno spretnost. Protiletalsko strelivo potrebuje vžigalnik, ki je točen in hkrati skrbni, da je izstreljek varno razpoči, če je zgrešil cilj. Zanje na fronti so se kopile čim dlje je vojna trajala.

Namesto delavskih rok avtomati

Poleg teh želja pa se je pokazala tudi večja potreba po razpoložljivih količinah, tako da so morali prvotno strokovno delo pri izdelovanju streliva avtomatizirati. Zenske in tuje pomožne moči so morale nadomestiti stotisoče izučenih kovinskih delavcev. Ročno delo se je moralo umakniti pred stroji in ne samo izdelava sama, marveč tudi nadzor je postal čisto mehanski. Kakor se je to posrečilo, je prikazal prof. dr. Wolff v posebnem filmu o izdelovanju streliva za puške. Slike same so še bolj kakor besede prepričljivo dokazovale, kako uspešnega vrhunec se je vsa stvar že razvila. Kjer so nekaj bilo zaposlene delavske roke, ki so vrtele, uravnavale, preševale in preskuševale, tam vidimo danes naglo avtomatske vzvode, klesče, mehanske pesti, ki obračajo, podajajo in izsekavajo, vlivajo, merijo, tehtajo ter opravljajo deset do dvajset del hkrati. Kjer so nekaj izdelali ducate tulcev, jih navrtali, polnili in vtikali vanje krogle, tam zagleda danes svet na tisoče tulcev, narejenih v istem času. Kar je nekoč izdeloval posamezni delavec, to izdelujejo danes v celih kopcih.

Sedanje geslo po delavnicah

A tudi ta množična izdelava se že ni ustavila. Geslo velja: naprej! — Zmeraj moramo biti vsaj za ped pred sovražnikom! To geslo zveni tudi po vseh delavnicah, kjer izdelujemo strelivo. Zveni pa tudi po raznih oddelkih znanstvenikov, tehnikov, kemikov in inženirjev, ki se bavijo s preskušanjem surovin, in se sklanjajo nad drobnogledne ter črteče, pa opazujejo pojave v preskusnih steklenicah, da bi pospešili vojno, stopnjevali probojno moč izstrelkov, s katerimi napadamo sovražnika. Preskrbeti nam hočejo tudi boljše strelivo, kakor ga ima sovražnik. Vsa ta služba je prav tako važna, kakor delo na bojišču, in vsi jo vzamejo prav tako resno.

Kaj več o modernih navigacij, sodobnih potapljaških čolnih, o najmanjših čolnih, s katerimi so prepluli oceane, o največjem čezoceanskem parniku in največji pomorščaki nesreči boste brali v družji »Svetovi« knjigi

»Ladje«

V knjigi bo tudi zelo veliko lepih in zanimivih slik. Naročite se na »Sveto«. Knjiga o ladjah bo izšla v začetku oktobra. Naročila sprejema Ljudska knjigarnica in uprava »Sveta« v Kopitarjevi ulici 6. — Mesečna naročnina je 20 lir!

S Spod. Štajerskega

Junaska smrt poročnika Olbricha. Pri obrambi neke višine pri Stalinu je padel poročnik Karel Olbrich, sin postajenačelnika v Köflachu. Bil je inženir elektrotehnike. Boril se je na Balkanu, v Lednem morju in na vzhodnem bojišču.

Pogumen železnikar. Na kolodvoru v Inostu je prijel preiskovalec državnih železnic Mihael Willherger državnega zločinca, ker se je hotel splaziti pod stoječim vlakom in pri tem izgubil revolver. Pri preiskavi so našli pri njem še dva samokresa.

Meteor. V ponedeljek so videli pri Klein-Reiflingu velik meteor, ki se je svetil v nenavadno močni svetlobi. Pot tega nebesnega telesa je bila usmerjena proti jugovzhodu.

Smrtna nesreča na Semeirski cesti. Ko so preizkušali zavore, je zdrknil na Semeirski cesti pri kraju Schottwien tovorni avto v potok. Lastnik vozila in vozeči avtomobilista sta našla pod razvalinami avtomobila svojo smrt.

Pri cepiljenju trsk se je zabodla v nogo zaradi nepazljivosti z nožem Margareta Emeršič.

Prisilno delo zaradi odprave plodu. Na okrožnem sodišču na Dunaju je bila kaznovana 67 letna samška babica Barbara Roba zaradi odprave plodu v večih primerih na pet let prisilnega dela, in 36 letna Ljudmila Kubeš, ker ji je vodila ženska, na 2 leti in 6 mesecev prisilnega dela.

PLAČAJTE NAROČNINO!